

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БЮРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ІНСТИТУТ ФЛОСОФІЇ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ПЕЛОПОННЕСУ (ГРЕЦІЯ)
ВІЛЬНЮСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (ЛІТВА)

МАТЕРІАЛИ
МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
«ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, ДЕРЖАВА
У ФЛОСОФСЬКОМУ ДИСКУРСІ:
ІСТОРІЯ І СУЧASNІСТЬ»
(до 60-річчя кафедри флософії НУБіП України)

18-19 травня 2017 р.

Науковий керівник: Вінницький В.Д., док. філ. наук, професор кафедри філософії та соціальної політики, Камелюк І.В., канд. філос. наук, доцент; Григорієв І.М., канд. філос. наук, доцент; Григорієв Г.В., канд. філос. наук, аспірант кафедри філософії та соціальної політики.

Автори та співавтори за постійність викладання кінегральну, за працю над публікацією, за підготовку та рецензію докторантів.

Після засідання опубліковані матеріали в «Карточках наукових зборів» додатково публікуються в електронному виданні.

Київ-2017

© НУБіП України 2017
5 лютого 2017

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
NATIONAL UNIVERSITY OF LIVE AND ENVIRONMENTAL SCIENCES
OF UKRAINE
FACULTY OF HUMANITIES AND PEDAGOGY
H.S. SKOVORODA INSTITUTE OF PHILOSOPHY OF NATIONAL
ACADEMY OF SCIENCES OF UKRAINE
UNIVERSITY OF PELOPONNESE (GREECE)
VILNIUS UNIVERSITY (LITHUANIA)

Proceedings

Devoted to the 60th anniversary of the Department of Philosophy
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
**«HUMAN BEING, SOCIETY,
AND STATE IN PHILOSOPHICAL DISCOURSE:
HISTORY AND MODERNITY»**

(збірка наукових праць з філософії та філософської методології)

May 18-19, 2017

Kyiv 2017

УДК 111.32:316.3

ББК 87.21

Л 93

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, ДЕРЖАВА У ФІЛОСОФСЬКОМУ ДИСКУРСІ: ІСТОРІЯ І СУЧASNІСТЬ (до 60-річчя кафедри філософії НУБіП України): Зб.наукових праць міжнар. наук.- практ. конф. Київ, 18-19 травня 2017 р. – К.: «Мілленіум», 2017. – 327 с.

HUMAN BEING, SOCIETY, AND STATE IN PHILOSOPHICAL DISCOURSE: HISTORY AND MODERNITY (Devoted to the 60th anniversary of the Department of Philosophy National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine): International Scientific and Practical Conference, Kyiv, May 18-19, 2017. – K.: Millenium, 2017. – 327 p.

Збірник наукових праць укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Людина, суспільство, держава у філософському дискурсі: історія і сучасність» до 60-річчя кафедри філософії НУБіП України, яку провели 18-19 травня 2017 року Національний університет біоресурсів і природокористування України спільно з Інститутом філософії імені Г.С.Сковороди НАН України, Університетом Пелопоннесу та Вільнюським університетом.

Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямами роботи конференції і охоплює актуальні аспекти гуманітарного та культурного дискурсу, філософського та наукового пізнання, взаємовідносин людини, суспільства та держави в умовах сьогодення, проблем українського державотворення.

Видання розраховано на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, практиків.

Рекомендовано вченого радою гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів та природокористування України (протокол № 6 від 5 квітня 2017 року).

This volum of scientific artcles includes proceedings of the International scientific conference «Human being, society, and state in philosophical discourse: history and modernity» devoted to the 60-th anniversary of the Department of Philosophy of the National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine, held on May 18-19, 2017 at National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine together with Institute of Philosophy named after Hryhoriy Skovoroda of the National Academy of Sciences of Ukraine, University of Peloponnese, and Vilnius University.

Chapter are synchronized with the main sections of the conference and cover actual aspects of humanitarian and cultural discourse, philosophic and scientific cognition, interrelations of human beings, society, and state under the conditions of modernity and problems of Ukrainian state development.

The edition is for scientists, tutors, PhD students, students, and others.

Recommended by the Scientific Council of the Faculty of Humanities and Pedagogy of National University of Life and Environmental of Ukraine (Minutes № 6 of April 5, 2017).

Редакційна колегія:

Шіколенко С.М., д-р пед. наук, проф.(голова); Шинкарук В.Д., д-р фіол. наук, проф. (заступник голови); Чекаль Л.А., канд. філос. наук, проф., (заступник голови); Ковальчук В.І., д-р пед. наук, проф.; Савицька І.М., канд. філос. наук, доц.; Горбатюк Т.В., канд. філос. наук, доц.

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.

Передрукувати опубліковані матеріали в збірнику наукових праць дозволяється тільки за згодою авторів.

© НУБіП України, 2017

© Автори, 2017

ГОРДОССВА Ірина Володимирівна	
ПРОБЛЕМА ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ У ФІЛОСОФСЬКИХ ПОГЛЯДАХ АРІСТОТЕЛЯ	72
ГУР Віктор Іларіонович	
РОЛЬ Э. БЕРШТЕЙНА И Л. НЕЛЬСОНА В ФОРМИРОВАНИИ ОБІЦЕЧЕЛОВЕЧЕСКИХ ГУМАНИСТИЧЕСКИХ ЦЕННОСТЕЙ	74
ДЕНІСЕНКО Наталія Василівна	
СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ КОНТЕКСТ СВІДОМОСТІ РЕФЛЕКСИВНОЇ СУЧАСНОСТІ	75
ДУБРОВІНА Оксана Валеріївна	
ТВОРЧІСТЬ ТА ТРАДИЦІЯ ЯК ВЗАЄМОДОПОВНОЮЧІ ЧАСТИНИ ЗАГАЛЬНОГО КУЛЬТУРНОГО ПРОЦЕСУ СПАДКОЄМНОСТІ ТА ПРОЦЕСУ РОЗВИТКУ	77
ЗАГОРОДНЮК Валерій Петрович	
ЛЮДИНА І НАУКА У РІЗНИХ ТИПАХ ФІЛОСОФУВАННЯ	78
КОЛОТИЛО Мар'яна Олексіївна	
МІФОЛОГІЗАЦІЯ СВІДОМОСТІ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ ТА РОЛЬ МЕДАОСВІТИ У ЇЇ ПОДОЛАННІ	79
КРИЛОВА Світлана Анатоліївна	
ФЕНОМЕН ГЕНДЕРНОГО ПАРТНЕРСТВА У СІМ'Ї ТА ЗА ЇЇ МЕЖАМИ	81
ЛАЗАРЕВА Марина Леонідівна	
ЛЮДИНА НА МЕЖІ ДВОХ СВІТІВ: ПРИРОДА VERSUS ТЕХНОЛОГІЇ	83
ЛЕВКУЛИЧ Василь Васильович	
СОЦІОКУЛЬТУРНІ ПЕРЕДУМОВИ ДИСКУРСУ СПРАВЕДЛИВОСТІ	84
МАРЧЕНКО Олексій Васильович	
ЛЮДИНА І БОГ: ДІАЛЕКТИКА УНІВЕРСАЛЬНОГО ВІДНОШЕННЯ В ПЕРСОНАЛІЗМІ М. БЕРДЯЄВА	86
НОВІКОВ Борис Володимирович	
ГЕНІЙ: ПРОФЕСІОНАЛ ЧИ ЛЮБІТЕЛЬ?	87
ПЕТРУК Наталія Кирилівна	
ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ЯК УКРАЇНСЬКА РЕАЛЬНІСТЬ	89
РИЖЕНКО Сергій Іванович	
МАРКЕТИНГ У КОНЦЕПЦІЇ ФІЛОСОФІЇ	91
СТЕЦЬ Андрій	
ДЕТЕРМІНАНТИ СЕРЕДОВИЩА ПОЛЪІЦІ І УКРАЇНИ У ГЕОПОЛІТИЧНИХ ЗМІНАХ	92
СТЕЦЬ Ольга Вікторівна	
РОЛЬ ГЕННОЇ ІНЖЕНЕРІЇ У СТВОРЕННІ СІМ'Ї	94
СТОРІЖКО Людмила Василівна	
ЗМІНАГНОСЕОЛОГІЧНОЇ ПАРАДИГМИ У ФІЛОСОФІЇ ІРРАЦІОНАЛІЗМУ	95
СЮСЕЛЬ Юлія Володимирівна	
СПОЖИВАЦЬКІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСОБИСТОСТІ У СУЧASNOMУ СОЦІОКУЛЬГУРНОМУ ПРОСТОРІ	97
ТУР Микола Григорович	
ПРОБЛЕМА ГОББСА В СУЧASNOMУ СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКОМУ ДИСКУРСІ	98
ТУРГЕНЄВА Ольга Юріївна	
ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНО-НОРМАТИВНОЇ СИСТЕМИ У ПОСТРАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ	99
УСОВ Дмитро Володимирович	
СУСПІЛЬНА УГОДА ЯК МОРАЛЬНО-ПРАВОВИЙ СПОСІБ ІСНУВАННЯ СУЧASNOGO СУСПІЛЬСТВА	101

У метагранічному вимірі буття загальною платформою вибору та поведінки людини є воля до любові, свободи, толерантності. На цьому рівні споживання перестає бути фетишем, засобом маніпуляції, а людське буття трактується як «вічна жива процесуальність, у якій ніщо не дастесь у вічне володіння» [1]. Тому, людина позбавляється від руйнівних загроз споживання, поведінка споживача втрачає здатність до маніпуляцій, підтримує повноцінне життя людини і виконує функції самореалізації та творчого самовдосконалення особистості.

Таким чином, споживацька поведінка як комунікативна дія виступає механізмом втілення комунікативного задуму, своєрідним діалогом між людиною та її оточенням, а товар, який вона споживає, є текстовим повідомленням, який свідомо конструюється. Споживацька поведінка виступає як міжсуб'єктна символічна взаємодія. Методологія метаантропології дас підстави розглядати основні функції, що виконує споживацька поведінка як комунікативна дія: адаптація, інтеграція, ціледосягнення, відтворення культурного зразка, сигніфікативна, ідентифікаційна, компенсаторна, самореалізації, творчого самовдосконалення тощо.

Література:

- Хамитов Н. Філософія: Бытие. Человек. Мир. Курс лекций / Н. Хамитов. – К.: КНТ, 2006. – 456 с.

ТУР Микола Григорович

ПРОБЛЕМА ГОББСА В СУЧASNOMU COЦIALNO-FILOSOFСЬKOMU DISKURSCE

В соціальній філософії проблемою Гоббса називають питання збереження й збереження соціального порядку, каналізації егоїстичних інтересів індивідів в чинник загального блага суспільства.

Ця проблема зберігає свою злободенність не лише для сьогодення нашої країни на шляху до стабільного й безпечної суспільного життя громадян здемократично-правового устрою, а й для суспільств розвинутої демократії. У фокусі соціально-філософського дискурсу перебувають питання зasad нормативної бази соціальної інтеграції, легітимації соціальних інститутів, принципів забезпечення соціальної справедливості, приватної та публічної автономії індивідів за умов становлення сучасних надскладних плоралістичних суспільств. Особливу гостроту цій проблематиці надають процеси глобалізації світу.

Розмایття концептуальних спроб розв'язання зазначененої класичної проблеми в сучасному соціально-філософському дискурсі можна редукувати до двох головних підходів: на засаді ліберального універсалізму, з одного боку, та філософського контекстуалізму - з іншого.

Ідеологія лібералізму відстоює як визначну засаду в соціальному житті пріоритет універсальних прав людини. Ці універсальні права в поєднанні з принципом нейтральності мають гарантувати як приватну, так і публічну автономію індивіда (рівність соціальних шансів та свобод), а також справедливість соціальних інститутів. Натомість інтегративний потенціал комунітаризму спирається на цінності, закорінені в етосі конкретно-історичних спільнот та форм життя, у межах яких індивід проходить «первинну соціалізацію», формується як моральний суб'єкт і в такий спосіб здобуває здатність наблизитися до загальнолюдських цінностей.

Постметафізичний концептуально-методологічний ландшафт розв'язання проблеми Гоббса в межах лібералізму найвиразніше реєструють дві контрверзні стратегії формально-процедурного конструктивізму: системно-теоретичного аналізу Н.Лумана, в якій інструментально-стратегічний розум Т.Гоббса перетлумачено в систему раціональності, та теорія дискурсивної етики К.-О.Апеля й Ю.Габермаса, що перенесла моральний конструктивізм І.Канта в поняттєву перспективу трансцендентальної прагматики шляхом трансформації практичного розуму в комунікативну раціональність. Альтернативного щодо зазначених стратегій соціальної інтеграції суспільства, що намагаються відстояти проект Просвітництва (перша шляхом забезпечення єдності розуму у формі консенсуально-дискурсивної раціональності, а друга в модусі системної раціональності) є концепція

ідеального ліберального суспільства неопрагматика Р.Рорті, розвинена ним в межах постмодерністської культури філософування.

Заслуговує також на увагу концептуальна стратегія встановлення стабільного соціального устрою на основі насичення його справедливістю як чесністю Дж.Роулза. За допомогою методичного прийому «завіси незнання» в ній окреклюється можливість подолання вад утилітаристське розв'язання проблеми Гоббса, за якою невдача одного індивіда компенсувалася успіхом іншого. Чесний розподіл життєвих шансів у суспільному житті та захист найслабших членів суспільства досягаються за умови, коли справи інших людей індивідом вирішуються як свої. Однак запропонована формула справедливого облаштування соціального життя має досить абстрактний вигляд, що знижує її практичну цінність. Попри це, вона сповнена справжнім гуманістичним змістом.

Компаративний аналіз переконує, що поняттєво-категоріальна структура та методологічні засади дискурсивної етики містять більш реалістичний потенціал розв'язання проблеми Гоббса. Більше того, вона надає оптимістичну перспективу для взаємодоповненості контрроверзних теоретичних стратегій гармонізації стосунків в системі індивід-суспільство, які обстоюють на різних методологічних засадах ліберали й комунітаристи, автори системно-теоретичного аналізу та постмодерністських проектів. У дискурсивно-етичній методологічній перспективі втрачають свою переконливість спроби тлумачити моральний універсалізм як ворога індивідуалізму, а єдність розуму – як форму репресії. Навпаки, завдяки ідеалізованим передумовам комунікації, які надають комунікативному розуму трансцендентального виміру, моральний універсалізм отримує здатність захищати цінність індивідуального та неповторного її шляхом інтерсуб'єктивного порозуміння на засадах рефлексивності, відкритості та транспарентності процедур утвердження в суспільному просторі ідеалів гуманності, толерантності й справедливості.

Попри певні утопічні інтенції дискурсивної етики, її методологія може слугувати надійним регулятивним інструментом також в царині легітимації надодержавних інститутів управління в глобалізованому соціальному вимірі шляхом інституціоналізації глобальної ліберативної демократії. Необхідною передумовою наближення цього проекту до реальності має бути демократичне формування політичної волі, яке здійснювалося б у горизонті всесвітньо інтегрованої публічності. Інститути публічності мають трансцендувати межі національних держав у глобальний комунікативний простір. Окрім того, за цих умов актуалізується питання формування структур світового громадянського суспільства, яке покликане об'єднати громадян за інтересами в неформальних руках. У такий спосіб наповнюється новим змістом за умов глобалізації світуканітівська ідея інституціоналізації права всесвітнього громадянства.

ТУРГЕНЄВА Ольга Юріївна ФОРМУВАННЯ ЦІННІСНО-НОРМАТИВНОЇ СИСТЕМИ У ПОСТРАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ

У сучасній Україні, як і у інших країнах так званого «пострадянському простору», нагальною є проблема соціальної аномії, ставлення до законів, формування нової аксіосфери. Це пов'язано з низкою причин, серед яких – «пострадянський» характер значущих сфер соціального буття (при якому, зокрема, колишні цінності були зруйновані, а нові – досі не сформовані, не артикульовані чітко або ж не поділовані більшістю), пошук країною нової ідентичності (популярний нині «західний», європейський вектор), невпинні соціальні трансформації останніх років, тощо.

Під соціальною аномією ми розуміємо особливий стан соціально-культурного простору, при якому наявна значна розбіжність між законодавчо зафіксованими нормами та правилами поведінки – з одного боку, і розповсюдженю у суспільстві, соціально схвалюваною поведінкою суб'єктів – з іншого. У неаномічному суспільстві, котре умовно можна назвати «здоровим», закони не розбігаються (або розбігаються незначно) з соціальною практикою суб'єктів; в аномічному ж соціумі, яким є суспільство пострадянського простору, закон, як правило, відріваний від актуальних соціальних реалій та потреб суспільства, що

СІНЕНКО Богдан, студент, Національний Університет Біоресурсів і Природокористування України (м. Київ, Україна)

СКУЛІМОВСЬКА Тетяна Володимирівна, учитель спеціалізованої школи І-ІІІ ступенів № 246 з поглибленим вивченням англійської мови (м. Київ, Україна)

СОКОЛОВСЬКА Тетяна Володимирівна, голова методичного об'єднання вчителів початкової школи та інноваційних технологій медичної гімназії №33, вчитель вищої категорії (м. Київ, Україна)

СОПІВНИК Руслан Васильович, доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри педагогіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ, Україна)

СПІДІН Людмила Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ, Україна)

СТАДНЮК Тетяна Олексіївна, учитель І категорії медичної гімназії №33 (м. Київ, Україна)

СТЕЦЬ Андрій, кандидат юридичних наук, викладач Академія Поморська в Слупську (Слупськ, Польща)

СТЕЦЬ Ольга Вікторівна, аспірант кафедри паразитології та тропічної ветеринарії, Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ, Україна)

СТОРІЖКО Людмила Василівна, доктор філософських наук, професор, Національний технічний університет України «КПІ» імені Ігоря Сікорського (м. Київ, Україна)

СТОРОЖУК Світлана Володимирівна, доктор філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії, Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ, Україна)

СУПРУН Аліна Григорівна, кандидат філософських наук, доцент, Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ, Україна)

СЮСЕЛЬ Юлія Володимирівна, кандидат філософських наук, доцент, Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова (м. Київ, Україна)

ТЕРЕЩЕНКО Тетяна Сергіївна, аспірантка кафедри методики навчання та управління навчальними закладами, Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ, Україна)

ТИМОЩУК Олександр Ігорович, студент 1 року магістратури, ННІ ЕАЕ, Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ, Україна)

ТКАЧ Мирослава Мирославівна, аспірантка кафедри методики навчання та управління навчальними закладами, Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ, Україна)

ТКАЧОВА Юлія Мірчеславівна, кандидат філософських наук, асистент кафедри філософії Чернівецького національного університету імені Юрія Федъковича (м. Чернівці, Україна)

ТУР Микола Григорович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії, Київський університет імені Бориса Грінченка (м. Київ, Україна)

ТУРГЕНЄВА Ольга Юріївна, кандидат філософських наук, викладач кафедри філософії Факультету соціології і права Національного університету України «Київський політехнічний інститут ім. Ігоря Сікорського» (м. Київ, Україна)

УСОВ Дмитро Володимирович, кандидат філософських наук, доцент, Черкаський інститут пожежної безпеки ім. Героя Чорнобайля Національного університету цивільного захисту України (м. Черкаси, Україна)

УСТЕНКО Юлія Олегівна, студентка I курсу ветеринарного факультету, Національного університету біоресурсів і природокористування України (м. Київ, Україна)

ФЕДОРІЙ Оксана Андріївна, студент I курсу ФВМ, бакалавр, Національний університет біоресурсів і природокористування України (м. Київ, Україна)